

Stenius-Kaukonen ym.: Ehdotukset laiksi kansaneläkelain 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle

Työttömyydestä on muodostunut Suomessa vakava yhteiskunnallinen ongelma, joka koskettaa tällä hetkellä välittömästi lähes 400 000 kansalaista ja heidän lähiomaistaan. Noin miljoona kansalaista joutuu kotonaan kohtaamaan työttömyydestä aiheutuvat ongelmat. Nuorten ja nuorten lapsiperheiden vanhempien työttömyys on kipein ongelmamme niin työttömien ja heidän perheidensä kuin koko suomalaisen yhteiskunnan tulevan kehityksen kannalta.

Nyt vaaditaan voimakkaasti eläkeiän korottamista eläkemenojen alentamiseksi. Tällä hetkellä työttömyyden kasvu aiheuttaa kuitenkin huomattavasti suuremmat kustannukset yhteiskunnalle. Työministeriön tuoreen selvityksen mukaan yksi työtön aiheuttaa yhteiskunnalle 68 000 markan lisälaskun.

Sekä olemassa olevien työpaikkojen suuntaamiseksi nuorille että työn aiheuttamasta rasittuneisuudesta kärsivien ikääntyneiden elämäntilanteen helpottamiseksi tulisi 55 vuotta täyttäneille palkansaajille ja yrittäjille luoda oma maatalousyrittäjien luopumiskorvausta vastaava määräaikainen luopumisjärjestelmä ja mahdollistaa tilapäisesti 55—59-vuotiaiden työttömien siirtyminen työttömyyseläkkeelle.

Pääministeri Aho on toistuvasti vaatinut vielä työpaikkansa säilyttäneiden uhrautumista työttömiksi joutuneiden hyväksi. Vuoden 1991 lopussa 55—64-vuotiaita oli noin 505 000. Heistä oli eläkkeellä 290 127 henkeä. Elokuussa 1992 näissä ikäluokissa oli työttömiä 30 005 henkilöä. Työelämässä on mukana vielä lähes 200 000 55—64-vuotiaasta. Monet ovat menneet työhön viimeistään 15-vuotiaana, joten työvuosia on usein kertynyt 55 vuoden iässä jo yli 40.

Vanhempien ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle merkitsisi heille toimeentulon pienenemistä. Palkkatulo heidän kohdallaan alenisi keskimäärin 3 500 markkaa kuukaudessa. Monet heistä ovat kuitenkin valmiit tyytymään vähempään, jotta nuorille riittäisi paremmin töitä.

Seuraavassa on esitetty vertailuja eri etuusmuotojen välillä. Ne antavat vain tiettyjä suuntaviivoja, koska kaikkia tarvittavia tilastotietoja on vaikea saada. Keskimääräinen ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha oli elokuussa 221 mk. 55—64-vuotiaista työttömistä yli 75 prosenttia saa ansioon suhteutettua päivärahaa.

Vertailu eri etuuksien välillä elokuussa 1992:

<i>Ansioon suhteutetun</i>		enn.pid.	netto
<i>työttömyyspäivärahan keskiarvo:</i>	4 765 mk/kk	25 %	3 670 mk/kk
<i>Työttömyyseläke:</i>			
yksit. sekt.	3 268 mk/kk		
+ kansaneläke II kr			
yksin.	4 059 mk/kk		3 520 mk/kk
eläkel.puol.	3 777 mk/kk		3 188 mk/kk
<i>Yksilöllinen varhaiseläke:</i>			
yksit. sekt.	3 767 mk/kk		
+ kansaneläke II kr			
yksin.	4 309 mk/kk		3 615 mk/kk
eläkel.puol.	4 192 mk/kk		3 367 mk/kk

Ehdotuksen mukaan ansioeläkelakeihin lisätäisiin uusi luopumiseläke, joka määräytyisi samalla tavalla kuin työkyvyttömyyseläke, joka on perustana myös yksilöllisessä varhaiseläkkeessä ja työttömyyseläkkeessä. Laki olisi määräaikainen, millä pyritään vastaamaan juuri tämän hetken ongelmien ratkaisemiseen. Kolmen vuoden määräajan jälkeen voidaan jatkoa tarkastella työttömyystilanteen kehityksen pohjalta.

Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1938 tai sitä

aikaisemmin syntyneet, jotka eivät ole oikeutettuja vielä vanhuuseläkkeeseen, voisivat työttömyyden perusteella päästä työttömyyseläkkeelle, sillä tämän hetken iäkkäät työttömät työnhakijat tulevat jäämään laskusuhdanteen jälkeenkin pysyvästi työttömiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 20 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisena kuin niistä on 20 §:n 2 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (53/85) ja 20 §:n 3 momentti 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1129/85), seuraavasti:

20 §

Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdassa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikärajasta, työttömyyseläkettä maksetaan myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneelle vakuutetulle.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa ja jäljempänä tämän lain 22 a §:ssä on säädetty varhaiseläkkeenä maksettavasta työkyvyttö-

myyseläkkeestä ja sen edellytyksenä olevista työkyvyn heikentymistä koskevista vaatimuksista, maksetaan kuitenkin luopumiseläkettä 55 vuotta täyttäneelle vakuutetulle noudattaen työntekijän eläkelain 4 h §:stä ilmeneviä eläkkeen myöntämisedellytyksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 c §:n 10 momentti,

sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 4 h §, jolloin nykyiset 4 h—4 n § siirtyvät 4 i—4 o §:ksi, seuraavasti:

4 c §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta ala-

ikärajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä työntekijällä.

4 h §

55 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus luopumiseläkkeeseen, jos hän luopuu pysyvästi 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyöstään tai jos hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Lisäksi edellytetään, että työnantaja ottaa vastaavaan työhön työttömyys-

turvalain mukaisesti työttömäksi työnhakijaksi työvoimatoimistoon ilmoittautuneen henkilön. Luopumiseläkkeen määräytymisessä noudetaan soveltuvin osin työkyvyttömyyseläkettä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995.

3.

Laki

merimieseläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 15 e §:n 10 momentti,
sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (52/85), ja
lisätään väliaikaisesti 15 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

15 §

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty työkyvyttömyyseläkkeestä ja varhaiseläkkeenä maksettavasta työkyvyttömyyseläkkeestä ja niiden edellytyksenä olevista työkyvyn heikentymistä koskevista vaatimuksista, maksetaan kuitenkin luopumiseläkettä 55 vuotta täyttäneelle vakuutetulle noudattaen työntekijän eläkelain 4 h §:stä ilmeneviä eläkkeen myöntämisedellytyksiä.

15 e §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alakarajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä työntekijällä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995.

4.

Laki

valtion eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 9 a §:n 3 momentti,
sellaisena kuin se on 31 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (91/85), sekä
lisätään väliaikaisesti 9 §:ään,
sellaisena kuin se on osittain muutettuna 24 päivänä lokakuuta 1986, 10 päivänä joulukuuta 1971 ja 3 päivänä helmikuuta 1989 annetuilla laeilla (757/86, 851/71 ja 103/89), uusi 5 momentti seuraavasti:

9 §

Sen estämättä, mitä 1, 2 ja 3 momentissa on säädetty varhaiseläkkeenä maksettavasta työky-

vyttömyyseläkkeestä ja sen edellytyksenä olevista työkyvyn heikentymistä koskevista vaatimuksista, maksetaan kuitenkin luopumiseläkettä 55 vuotta täyttäneelle vakuutetulle noudattaen

työntekijäin eläkelain 4 h §:stä ilmeneviä eläkkeen myöntämisedellytyksiä.

myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä edunsaajalla.

9 a §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikärajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetulla lailla (669/85), uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

5 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja työntekijäin eläkelaisissa on säädetty yrittäjäeläkkeenä maksettavasta työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen edellytyksenä olevista työkyvyn heikentymistä koskevista vaatimuksista, maksetaan kuitenkin luopumiseläkettä 55 vuotta täyttäneelle vakuutetulle noudattaen työntekijäin eläkelain 4 h §:stä ilmeneviä eläkkeen myöntämisedellytyksiä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja työntekijäin eläkelaisissa on säädetty yrittäjäeläkkeenä maksettavasta työttömyyseläkkeestä ja sen edellytyksenä olevasta alaikärajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1938 tai sitä ennen syntyneellä edunsaajalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1995.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1992

Marjatta Stenius-Kaukonen
Esko Seppänen
Osmo Polvinen
Pentti Lahti-Nuuttila
Tarja Kautto
Marja-Leena Viljamaa
Leena Luhtanen
Matti Vähänäkki
Martti Korhonen
Kari Rajamäki
Tuulikki Hämäläinen
Jarmo Wahlström
Tina Mäkelä

Iris Hacklin

Reijo Lindroos
Raila Aho
Jaakko Laakso
Arja Ojala
Raimo Vuoristo
Pekka Rätty
Maija Rask
Jouni Backman
Timo Roos
Lea Mäkipää
Timo Laaksonen
Sinikka Hurskainen
Hannu Suhonen

Pekka Leppänen
Asko Apukka
Jukka Gustafsson
Kyllikki Muttilainen
Marjatta Vehkaoja
Reijo Laitinen
Heikki Rinne
Antero Kekkonen
Kerttu Törnqvist
Jouko Skinnari
Esko Helle
Ulla Anttila
Tarja Halonen

Eila Rimmi